

Bouwblok dat beschikt over een machtig ritme

ARCHITECTUUR

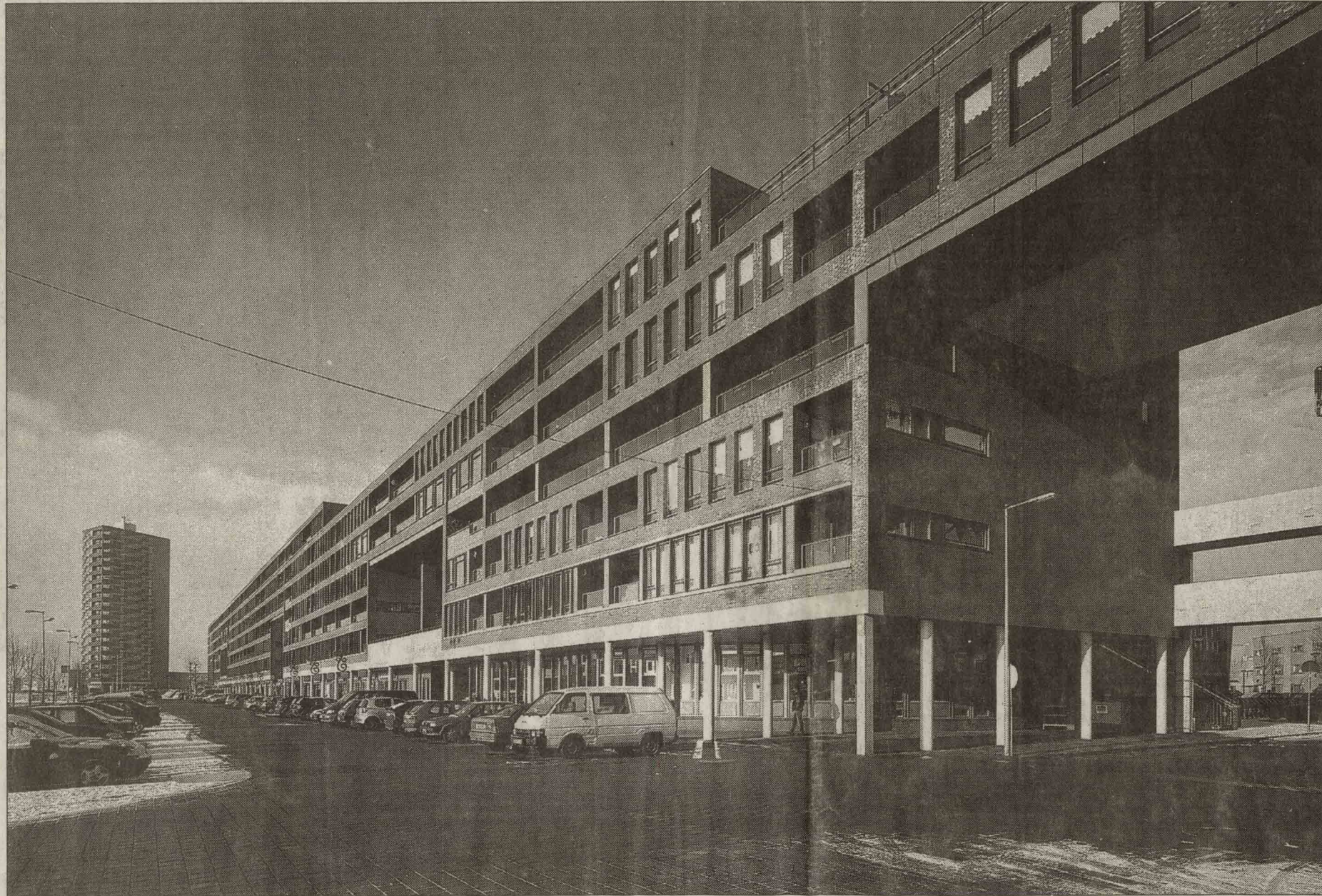
Woningbouw en wijkvoorzieningen
De Aker, Pieter Calandlaan en Ecuplein, opdrachtgevers: ING Vastgoed en Woningbouwvereniging Eigen Haard. School: De Horizon, opdrachtgever: stadsdeel Amsterdam-Osdorp. Architect: Tangram. Oplevering in fasen: winter 2000/2001.

De brandtrap is eigenlijk overbodig, het blok als geheel heeft vluchtwegen genoeg. Echter: de woningbouwvereniging stond er op dat de bewoners van háár deel van het blok niet via het deel van ING Vastgoed hoefden te vluchten. Dus kwam die brandtrap er wel en de architecten maakten er meteen een spannende sculptuur van: een welkom contrapunt in een immense poort.

Het tekent de manier waarop het grootste en omvangrijkste gebouw in de nieuwe Amsterdamse wijk De Aker tot stand kwam. Want dit nieuwe megablok combineert niet alleen een aantal opdrachtgevers maar ook een scala aan verschillende functies. En samen vormen ze veel méér dan een optelsom van onderdelen.

Toen de gemeente in 1995 een besloten prijsvraag uitschreef voor de bebouwing langs de Pieter Calandlaan, een centrale boulevard van De Aker, ging het nog om een verbrokkeld geheel. Zo werd gedacht aan afzonderlijke opdrachten voor drie verschillende woon/winkelblokken en, apart daarvan, een kinderdagverblijf en een basisschool.

Architectenbureau Tangram, vernoemd naar het Chinese puzzelspel waarbij met uiteenlopende stukjes steeds nieuwe, samenhangende figuren worden gevormd, wist uiteindelijk al deze opdrachten te verwerven. In plaats van de in nieuwbouwwijken gebruikelijke afwisseling van blokjes zus, blokje zo, kon nu een stedelijk gebaar ontstaan van ruim 400 meter lengte. Samen met de woontoren Zorro, ook van Tangram, op het Ecuplein, geeft het de Pieter Calandlaan een slotakkoord.

Gebouw De Aker in Amsterdam, ontwerp van architectenbureau Tangram.

Het gebouw is op zijn sterkst aan de kant van deze laan waar het over de volle lengte is te overzien. Eindelijk staat daar nu eens een bouwblok dat past bij de maat van deze boulevard, een blok bo-

vendien dat zelf beschikt over een machtig ritme. Tangram maakte er een waar muziekstuk van.

Door het hele blok heen loopt, als vast thema, de plint: een lange rij winkels en voorzieningen die

worden verbonden door een zwaar aangezette witte bovenlijst. Boven deze plint bevinden zich de woningen, in allerlei verschillende types. Dat geeft een zeer afwisselend gevelbeeld maar wel binnen

strak omschreven regels. Zo worden reeksen verdiepinghoge, verticale ramen met diepe neggen, regelmatig afgewisseld met bijvoorbeeld loggia's en galerijen. Tezamen vormen ze een sterke

cadans vol speelse variaties, waarbij de fraaie grijze baksteen regelmatig wordt afgewisseld met hout.

De opgave was echter niet alleen om de Pieter Calandlaan aanzien te geven. Zeker zo belangrijk

was het om het gebouw aan de andere kant, de noordzijde, bij de daar in aanbouw zijnde woonwijk aan te laten sluiten. Een ingewikkelde zaak, omdat daar allerlei voorzieningen tegelijk getroffen moesten worden. Er moest een school komen en een kinderdagverblijf en er moest ook nog eens de aanvoer voor alle winkels plaats kunnen vinden.

Voor Tangram stond vast dat de woonwijk niet onder het megablok mocht lijden. Daarom kreeg hun gebouw hier geen achterzijde, maar een tweede voorkant. De opzet is tamelijk ingenieus. In feite is het bouwstramien twee keer zo diep als voor woningbouw noodzakelijk is. Dat gaf de mogelijkheid de dikte van het blok te variëren. Aan de zuidkant, dus aan de Pieter Calandlaan, vormt de gevel een strak vlak, maar aan de noordzijde, bij de woonbuurt, wordt de diepte zo gevarieerd dat de suggestie wordt gewekt van een aantal losse blokken. Tussen deze blokken bevinden zich tevens grote poorten die de woonwijk met de boulevard verbinden.

Belangrijker nog is dat de diverse voorzieningen in de bebouwing zijn opgenomen. Dat geldt voor de basisschool De Horizon, een gigant van 24 klaslokalen. De aanvoer voor de winkels is geheel inpandig. Dit expeditiecentrum vormt het basement van een riant wandelstraat één hoog.

Zo kon ook voor het kinderdagverblijf een goede plek worden gevonden. Samen met een activiteitencentrum voor de buurt, is het aan de rand van het expeditiecentrum gesitueerd. Het dak ligt als een ronde koepel op de wandelstraat die, boven op aan en afrijdende vrachtwagens, een uiterst veilige speelplaats vormt. Alleen jammer dat het uitzicht vanaf de wandelstraat op de woonwijk niet in de regie van Tangram viel.

Daar bleef de bebouwing rommelig als in bijna alle nieuwbouwwijken: blokje zus, blokje zo.

Hilde de Haan
Iids Haagsma

FOTO WIM RUIGROK - DE VOLKSKRANT